

Sygn. akt: IX C 1130/17 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Rejonowy w Opolu IX Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Lidia Modrzejewska-Lasota
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Dąbrowska

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2018 r. w Opolu

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko J. R.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt IX C 1130/17

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B., domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej J. R. nakazem zapłaty z weksla wydanym w postępowaniu nakazowym, kwoty 2763,56 zł wraz, z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie naliczanych od dnia 01.04.2017 r. do dnia zapłaty. Ponadto wniósł o zwrot kosztów postępowania w sprawie w tym zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla w dniu 24.04.2015r r. do zapłaty w dniu 31.03.2017 r. kwoty wskazanej na wekslu w wysokości 2763,56 zł. Powód podniósł, że wezwał pozwaną do wykupu weksla w dniu 01.03.2017 r., jednak bezskutecznie

Sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do postępowania zwykłego, wyznaczając rozprawę. Pozwana nie stawiała się na rozprawę- Sąd zatem wydał wyrok zaoczny uwzględniający powództwo, od którego pozwana złożyła sprzeciw. Pozwana zarzuciła, iż powód wypełnił weksel niezgodnie z deklaracją, nie udowodnił istnienia wierzytelności w sumie odpowiadającej kwocie 2763,56zł. Na rozprawie pozwana zarzuciła, iż w umowie pożyczki zwarte są klauzule abuzywne, a opłaty od ubezpieczenia zostały narzucone przez powoda.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) SA zawarł z pozwaną w dniu 24.04.2015 r. umowę pożyczki nr (...)

Zgodnie z zapisami umowy pożyczki pozwana zobowiązała się do zapłaty na rzecz powoda kwoty 10.752 zł tytułem całkowitej kwoty do zapłaty. Na kwotę zobowiązania składa się całkowita kwota pożyczki w wysokości 10. 336zł kwota

wynagrodzenia umownego w wysokości 416,00 zł, koszt ubezpieczenia w kwocie 5745,00 zł, opłata przygotowawcza w kwocie 591,00 zł. Całkowity koszt pożyczki wynosił 6.752,00 zł. Pozwana otrzymała do dyspozycji 4000zł

Jednocześnie rzeczywista roczna stopa oprocentowania RRSO wynosiła kwotę 230,90 % , roczna stopa oprocentowania wyniosła kwotę 9,89%.

Kwota zobowiązania miała zostać spłacona w 24 ratach po 448,00 zł, do 1 dnia każdego miesiąca, począwszy od czerwca 2015. Powód dokonał potrącenia z kwoty udzielonej pożyczki kosztu ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej.

Pożyczkobiorca miał prawo dysponować środkami pieniężnymi 24 miesiący. Wysokość odsetek stanowiących wynagrodzenie umowne z tytułu pożyczki, mieściła się w ramach maksymalnej wysokości odsetek ustawowych z dnia zawarcia umowy.

Dowód:

- umowa pożyczki k 52-56
- kalendarz spłat k. 57
- załącznik nr 1 do umowy pożyczki k. 58-59

Tytułem umowy pożyczki z dnia 24.04.2015r pozwana otrzymała kwotę 4000,00 zł. Początkowo spłacała zawiązanie- uiściła 19 rat po 448zł. Następnie w wyniku bardzo trudnej sytuacji finansowej zaprzestała spłacać raty, a następnie uznała, iż umowa nie była zgodna z zasadami współżycia społecznego i nie będzie, mimo wezwania powoda, dokonywać dalszej zapłaty- uiściła już na rzecz powoda kwotę znacznie wyższą niż otrzymane 4000zł.

Dowód:

- przesłuchanie stron k 83-84

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Ustalenia stanu faktycznego Sąd dokonał na podstawie dokumentów przedstawionych przez powoda: umowy pożyczki, weksła, wypowiedzenia umowy pożyczki oraz dowodów wpłat. Powód twierdził, że wywodzi swoje roszczenie z umowy pożyczki z dnia 24.04.2015 r. z której wynika jasno jaką kwotę do zapłaty zobowiązała się uiścić pozwana. Ponadto wskazywał że wypłacił weksle prawidłowo zgodnie z deklaracją wekslową.

Pozwana podnosiła, iż opłaty dodatkowe poza kwotą pożyczki były bardzo wysokie, rażąco nieuczciwe i przekraczały ponad dwukrotnie kwotę otrzymanej pożyczki, gdyż przy otrzymanej kwocie 4000,00 zł należało spłacić kwotę ponad 12.000,00 zł. Ponadto wskazał, iż spłaciła już całość zobowiązania- przy założeniu stosowania przez powoda zasad współżycia społecznego i uczciwego zarobku. Kwestionowała zasadność naliczenia kosztów windykacji, ubezpieczenia pożyczki- wskazywała, że opłaty te zostały jej narzucone. Tym samym pozwana wskazywała, iż w umowie pożyczki znajdują się klauzule abuzywne.

W polskim systemie prawnym, co wynika zarówno z przepisów prawa, jak i z orzecnictwa sądowego, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi określone skutki prawne, o czym stanowi art. 6 kc. Z powołanego przepisu wynika jedna z naczelných zasad procesu sądowego polegająca na tym, że dowód wykazania prawdziwości określonego faktu obciąża tego, kto się na dany fakt powołuje dla uzasadnienia dochodzonego przed sądem prawa. Potwierdzeniem powyższej zasady jest również art. 232 kpc, zgodnie z którym strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Mając na uwadze powyższe, to na powódzie jako stronie, która z podnoszonych przez siebie twierdzeń pragnęła wywieść określony skutek prawny, w postaci żądania zapłaty kwoty dochodzonej pozwem, spoczywał obowiązek jej wykazania i udowodnienia.

Zwrócić należy uwagę, że dochodzona pozwem kwota wynika z zawartej przez wierzyciela (...) SA oraz pozwaną w dniu 24.04.2015 r. umowie pożyczki nie przedłożono deklaracji wekslowej. Strona powodowa dochodzi roszczenia na podstawie załączonego do pozwu weksla, ale nie załączyła deklaracji wekslowej.

W tym miejscu podkreślenia wymaga okoliczność, iż z treści umowy pożyczki zawartej przez powoda z pozwanym wynika, że poszczególne części składowe dochodzonej należności są określone jako:

- a) kwota niespłaconej pożyczki,
- b) kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 a) postanowień umowy,
- c) kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 b) postanowień umowy,
- d) kwota obliczona na podstawie pkt. 11.2 c) postanowień umowy,
- e) umowne odsetkiienne obliczone na podstawie pkt. 13.1. postanowień umowy.

Pozwana podała, iż postanowienia umowy nie zostały z nią uzgodnione indywidualnie i zostały jej narzucone. Tym samym powołała się na tzw klauzule abuzywne.

I tak: treść punktu 11 umowy stron stanowi, że jeśli pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego, wynikającego z niniejszej umowy, w tym zobowiązania naliczonego na podstawie pkt. 9.2 umowy, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego pożyczkodawca nalicza odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Wysokość oprocentowania zadłużenia przeterminowanego na dzień zawarcia umowy wynosi 10 % w stosunku rocznym. W punkcie 11.2. ww. umowy postanowiono, iż w przypadku gdy pożyczkobiorca zalega z zapłatą jakiegokolwiek terminowego zobowiązania pieniężnego wynikającego z niniejszej umowy, Pożyczkodawca ma prawo podjąć następujące działania windykacyjne: monity telefoniczne (w tym również za pomocą krótkich wiadomości tekstowych SMS oraz automatycznych wiadomości głosowych), upomnienia pisemne, informując każdorazowo pożyczkobiorcę o wymaganym zadłużeniu, określając warunki spłaty. Działania windykacyjne podejmowane są dla każdego istniejącego zobowiązania terminowego z osobna. Niedotrzymanie przez Pożyczkobiorcę warunków umowy pożyczki, skutkuje podjęciem przez pożyczkodawcę czynności windykacyjnych wymienionych w p. 11 niniejszej umowy, przy czym włączanie dodatkowych działań windykacyjnych następuje w razie stwierdzenia bezskuteczności któregośkolwiek z poprzednich działań i dalszego istnienia zadłużenia przeterminowanego. Za wskazane czynności pożyczkodawca pobiera opłaty zgodnie z tabelą opłat, wskazaną w p. 16.4 z tym zastrzeżeniem, iż opłaty zostaną naliczone w wysokości nie większej niż 80,00 zł w odniesieniu do każdego terminowego zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy. Upomnienia pisemne przesyłane są listem zwykłym za wyjątkiem wypowiedzenia umowy pożyczki.

W 11.3. ww. umowy wskazano, iż pożyczkodawca może dodatkowo podjąć inne działania windykacyjne, w tym działania terenowe w szczególności na adresach wskazanych w umowie przez pożyczkobiorcę.

W 11.4. ww. umowy wskazano, iż w przypadku gdy pożyczkobiorca zalega z zapłatą zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy pożyczki, w tym naliczonego na podstawie tabeli opłat określonej w p. 16.4 niniejszej umowy lub zgodnie z p. 11.1, p. 11.2 niniejszej umowy pożyczkodawca ma prawo wezwać pożyczkobiorcę do jego zapłaty, w terminie 7 dni z zastrzeżeniem, że w przypadku braku płatności wypełni weksel stanowiący załącznik do niniejszej umowy i będzie dochodzić na tej podstawie zobowiązania przed sądem.”

Pozwana jako pożyczkobiorca otrzymując u powoda pożyczkę w kwocie 4.000,00 zł, w rzeczywistości zaciągała zobowiązanie na znacznie wyższą kwotę, tj kwotę 10752,00 zł. Ta znaczna różnica miała swoje źródło w jednym z zapisów umowy, który zakłada, że opłata przygotowawcza i koszty ubezpieczenia są kredytowane. Zatem pozwany, jako klient otrzymywał do dyspozycji ledwie nieco więcej niż 1/3 udzielonej pożyczki. Koszty obowiązkowego ubezpieczenia to 53,43 % całkowitej kredytowanej kwoty były bardzo wygórowane – ponad wnioskowaną sumę – która stanowi zaledwie 37,00 % spłacanego zobowiązania. Kredytowanie obejmowało także tzw. opłatę przygotowawczą, której udział w totalnym zadłużeniu wynosi 5,49 %- przy czym nie wskazano, kto jest ubezpieczycielem pozwanego.

Sąd uznał, iż stosunek wartości składki ubezpieczeniowej (5745zł) wobec wartości kwoty pożyczanej (4000zł) i okresu trwania umowy przemawia za fikcyjnym charakterem ubezpieczenia- wypaczając tym samym sam sens umowy ubezpieczenia i jej charakteru gospodarczego.

Powyższe okoliczności świadczą o abuzywnym charakterze zapisów umowy – w zakresie pobierania kosztów za czynności windykacyjne, po wtóre zaś o nieuzasadnionym obciążaniu pożyczkobiorcy dodatkowymi kosztami noszącymi znamiona wyzysku.

Co do weksla: zasadniczą jego cechą jest abstrakcyjność. Polega ona na oderwaniu weksla od stosunku podstawowego, co oznacza, że brak, nieważność lub wadliwość stosunku kauzalnego nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. Przejawem abstrakcyjności weksla jest zatem niedopuszczalność badania istnienia, ważności i wadliwości stosunku podstawowego, przy czym niedopuszczalność ta nie zależy od woli pozwanego.

Rozróżnić jednak należy dwie sytuacje, kiedy przepisy prawa wekslowego przewidują możliwość badania stosunku podstawowego.

W przypadku weksla zupełnego w chwili wystawienia podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego dopuszczalne jest wyjątkowo wówczas, gdy weksel nadal znajduje się w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela, bądź gdy nabywca działał świadomie na niekorzyść dłużnika.

Abstrakcyjność weksla doznaje dalszego osłabienia w przypadku weksla niezupełnego w chwili wystawienia – weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego. Taki też weksel został wystawiony w niniejszej sprawie. To osłabienie wyraża się w możliwości analizowania stanów faktycznych wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego, czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Możliwość wysuwania przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 Prawa wekslowego. Stanowi on, iż jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Stanowisko to podziela orzecznictwo. W wyroku z dnia 18 listopada 1970 r. [I PR 407/70] Sąd Najwyższy stwierdził, że: „Weksel gwarancyjny nie jest wekslem abstrakcyjnym, lecz wekslem gwarantującym wykonanie zobowiązania, a więc „kauzalnym”.

Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 listopada 1993 r. w sprawie ACr 607/93 [OSAiSN nr 11-12/1994 poz. 58] Sąd Apelacyjny w Katowicach stwierdził: „Nie ulega wątpliwości, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, czyli jest ono oderwane od swej podstawy prawnej (causa). Trzeba jednak podkreślić, że ten abstrakcyjny charakter ulega osłabieniu w przypadku weksla niezupełnego. Sytuacja prawna dłużnika z weksla niezupełnego w chwili wystawienia kształtuje się różnie w zależności od tego, kto jest wierzycielem wekslowym. Jeżeli posiadaczem weksla jest pierwszy wierzyciel, wiąże go porozumienie zawarte z dłużnikiem, którego treść w niniejszej sprawie odzwierciedlałaby złożona do akt deklaracja wekslowa. Podpisanie i wręczenie weksla in blanco oparte jest bowiem na zaufaniu do odbiorcy, który powinien wypełnić dokument zgodnie z zawartym porozumieniem. Uzasadnia to obronę wystawcy weksla, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem.”

Skoro zatem ustawodawca i orzecznictwo przesądziły o dopuszczalności badania treści stosunku podstawowego w przypadku dochodzenia przez pierwszego wierzyciela należności z weksła in blanco przeciwko jego wystawcy (zwrócić należy uwagę, że w niniejszej sprawie weksel in blanco został wypełniony przez wierzyciela pierwotnego), powstaje pytanie, czy dopuszczalne jest badanie tego stosunku z urzędu. A zatem w sytuacji, gdy ustawodawca dopuszcza możliwość badania stosunku podstawowego kwestia, czy badanie to nastąpić ma na zarzut, czy też przez sąd z urzędu nie jest zagadnieniem odnoszącym się do abstrakcyjności weksła, ale do zakresu stosowania zasady kontryktoryjności.

Istotnie ustawodawca w art. 10 Prawa wekslowego operuje sformułowaniem „zarzut”. Samo to sformułowanie nie przesądza jednak o tym, iż rozpatrywanie stosunku podstawowego może nastąpić tylko na zarzut dłużnika. Skoro sformułowanie użyte przez ustawodawcę stanowi zatem jedynie o dopuszczeniu przez ustawodawcę możliwości powołania się na konkretne fakty lub zarzuty sensu stricto, wynikające ze stosunku podstawowego, nie przewiduje zaś uprawnienia prawnokształtującego to nie wydaje się, aby taka możliwość zastrzeżona była dla samego tylko dłużnika. Tym bardziej, że w sprawie mamy do czynienia z konsumentem, w związku z czym w świetle treści stosunku podstawowego nabiera jeszcze większego znaczenia. Ma to tym bardziej istotne znaczenie, że jak wskazano powyżej na podstawie samej treści pozwu – zachodzi w ocenie Sądu uzasadniona wątpliwość niezgodności między wysokością roszczenia wekslowego, a wierzytelnością ze stosunku podstawowego – spowodowaną po pierwsze niemożnością zbadania stosunku podstawowego w świetle zgodności z przepisami art. 385¹ § 1 kc i art. 58 kc., tj. zamieszczenie w treści umowy postanowień o charakterze klauzul abuzywnych i zgodności z prawem czynności prawnej.

Wobec nieprzedłożenia deklaracji wekslowej, niemożliwym jest zbadanie zgodności weksła z tym dokumentem, jak również zgodności z prawem tego dokumentu. Tym samym istnieją uzasadnione wątpliwości, co do wysokości należności głównej.

Pozwana podpisała weksel in blanco jednak, z uwagi, że weksel był niepełny oraz jednocześnie gwarancyjny, a posiadaczem weksła był pierwszy wierzyciel mógł podnieść zarzuty wynikające z treści porozumienia. W sytuacji gdy nie zostało przedłożone porozumienie wekslowe trudno mówić o prawidłowej kontroli ze strony pozwanej. Z kolei umowa stron posiadała niedozwolone postanowienia umowne które znacząco wpływały na wysokość kwoty ujawnionej w wekslu co budzi uzasadnione podejrzenie wypełnienie deklaracji wekslowej zostało uczynione niezgodnie z prawem.

Ustalone umową koszty ubezpieczenia w ocenie Sądu stanowiły de facto ukryta prowizję, w kwocie 5.745,00 zł. Skoro pozwana uiściła 19 rat po 448zł Sąd uznał, iż spełniła ona swe zobowiązanie wynikające z pożyczki.

Z tych przyczyn Sąd oddalił roszczenie w całości. Powód przegrał sprawę- nie należy mu się, zatem zwrot kosztów postępowania. Koszty rozprawy zaocznej ponosi pozwana, gdyż bez usprawiedliwienia, prawidłowo zawiadomiona nie stawiała się na pierwszą rozprawę i nie wniosła odpowiedzi na pozew.